

פרשת
פנחס
תשפ"ד

קול יעקב

לזכר נשמת אבי הרה"צ ר' יעקב יצחק בן הרה"צ ר' משה מנחם שפיגעל זצ"ל
רב דק"ק "שערי שמים" רומנישער שוהל, באיסט סייד, נוא יארק

המתים. וכן איתא **בעל הטורים** – שעומד ומכפר על ישראל עד סוף כל הדורות. **נראה מזה חידוש גדול**, שכפרה זו של פנחס אינה בטילה, רק נמשכת ופועלת כל רגע. ואפשר שמטעם זה נאמר פרשת קרבנות בפרשה זו, והוא לרמז על כפרת פנחס, שאפילו בזמן הזה מכפר, וכדאיתא בחז"ל שאפילו בזמן הזה – כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה.

ויש להוסיף שלא מסתבר לומר שמעשה של פנחס בשטים מכפר על ישראל עד סוף כל הדורות, אלא כוונתם הוא עפ"י מה שאמרו חז"ל – פנחס זה אליהו, דהיינו בשכר שהרג את זמרי נעשה מלאך אליהו, שחי לנצח, ואליהו תמיד מכפר על בני ישראל, כדאיתא בתנא דבי אליהו, שאפילו בזמן הזה אליהו מקריב קרבנות בשמים לכפר על בני ישראל.

וי"ל עוד עפ"י דברי הרה"ק ר' בונם זצ"ל, עפ"י הפסוק (משלי י"ט) רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, דהיינו מן המחשבות שבלב איש לעשות היפוך כוונת האלקית מהן עצמן תתקיים עצת ה'. **ולפ"ז י"ל** שבלעם שנתן עצה לבלק לשלוח בנות מואב כדי להכשיל את בניי בנות ובעבודה זרה רח"ל, שעל ידו נשתלשלו המעשים ובא פנחס וקנא קנאת ה' ויכפר על בניי, ובשכר זה נעשה פנחס מלאך ה' – אליהו הנביא וחי לנצח, ותמיד מכפר על בניי ומליץ טוב עלינו אכ"י.

וי"ל באופן אחר, שרוב כהנים הגדולים שמשו בבית ראשון היו מיוצאי חלציו של פנחס, ולכן נאמר פרשת קרבנות בפרשת פנחס, לרמז ששכרו ה' שלא רק שנעשה כהן, אלא שגם יוצאי חלציו היו ממונים על הקרבת הקרבנות.

וי"ל באופן אחר, עפ"י דברי תוס' במגילה (גי') שהקרבנות מגינים לנו מצרינו. **ולפ"ז י"ל** שכמו שפנחס הגין בעדנו מצרינו, דהיינו מבלעם ובלק ששלחו בנות מואב להכשילנו, כמו"כ הקרבנות מגינות עלינו מצרינו, ולכן נאמר פרשת קרבנות בפרשת פנחס.

וי"ל באופן אחר, עפ"י דברי החידושי הרי"מ זצ"ל, עפ"י דברי הזוהר, דבשעה שפנחס קנא קנאת ה' פרח מהמנו נשמתו, ונתגלגלו בו נשמות נדב ואביהוא, ומטעם זה כתבה התורה פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, דהיינו ע"י הריגת זמרי נעשה בן אהרן, דהנשמות של נדב ואביהוא נתגלגלו בו, וכיון שנדב אביהוא נתנו נפשם בחינוך המשכן, הם היו היסוד לכל הקרבנות, וכדי לרמז את זאת נכתבה פרשת קרבנות בפרשת פנחס.

וי"ל עוד עפ"י דברי הרמב"ן (פרשת ויקרא) שטעם מצות קרבנות הוא שכנגד מה שראוי ליעשות לו נעשית להבהמה תחתיו, ועי"ז יתכפרו לו עונותיו. **ולפ"ז י"ל** שלכן נאמר פרשת קרבנות בפרשה זו, שהוא לרמז המסירות נפש של פנחס, שמסר נפשו על רצון ה' עד שפרחה נשמתו, ואע"פ שאין אנו במדרגתו, עכ"פ צריך להביא קרבן במחשבת טהורה, שבעצם אנו מוכנים למסור נפשנו על רצון ה' (וכמו שכתב הרה"ק ר' אלימלך זצ"ל בצעטל קטן) ובחסדי ה' הוא מקבל הקרבן תחתנו, ועי"ז יכופר לו עונותיו.

וי"ל באופן אחר, עפ"י דברי השם משמואל, עפ"י דברי הספרי מובא ברש"י (כ"ח, ב') צו את בני ישראל – מה אמור למעלה – יפקוד ה', א"ל הקב"ה עד שאתה מצוני על בני צוה את בני עלי, שלא ינהגו בי מנהג בזיון, ושלא ימירו את כבודי באלהי הנכר, לכך נאמר – צו את בניי – צ"ע למה דוקא בקרבנות. ותי' הנה כתיב

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן (כ"ה, י') פירש רש"י לפי שהיו השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה, והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן – נראה מכאן דבר גדול, הנה השבטים היו מבזים אותו ומלעיגינים עליו, כיון שחשבו שהוא עושה דבר רע בזה שהרג נשיא מישראל, אבל טעו דלא רק שעשה כהלכתה – הובועל ארמית קנאין פוגעין בו, אלא גם הציל נפשם של המלעיגים, שע"י נעצרה המגפה – ונלמוד מזה דאע"פ שקל לשחוק ממעשה אחרים, כשלא מבין אותם או כשחושב שהם טעו, צריך להתגבר על יצרו ולא לשחוק מהם, ואדרבה יכול להיות שלבסוף יהנו ממעשיו.

(ב) וירא פנחס וגו' ויקם מתוך העדה ויקח רומח בידו (כ"ה, ז') צ"ע מה תלמוד לומר – ויקם מתוך העדה. **וי"ל** הנה ע"י מעשיו של פנחס באה ישועה גדולה לישראל ונעצרה המגפה, אע"פ שהוא לא ה' מגדולי האומה, ואדרבה השבטים ביזו אותו ואמרו – הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה, מ"מ עשה מעשה ונתעלה על כולם, וזה חיזוק גדול לכל אחד, שאף אם הוא אינו אדם החשוב בישראל, הוא יכול לעשות מעשה מעולה אפילו יותר מגדולי ישראל – ולא צריך להיות גדול או מנהיג כדי לעשות מעשה שראוי להם. **ולפ"ז י"ל כוונת הפסוק** – ויקם מתוך העדה, דהיינו עד אותו זמן היה פנחס בתוך העדה כשאר העם, דהיינו שלא היה כל כך חשוב להיות נחשב לעצמו, אעפ"י זכה להצילם ולעצור את המגפה.

וי"ל באופן אחר, עפ"י פירוש רש"י (כ"ה, ו') ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה – אמר לו, משה, זו אסורה או מותרת, אם תאמר אסורה, בת יתרו מי התירה לך, וכוונת זמרי היתה שע"י שאלתו ותשובתו עם משה יתירשלו ידיו של משה, וירא משה להנקם ממנו כדי שלא יאמרו עליו שלכבוד עצמו עשאו. **ולפ"ז י"ל** שגם לפנחס ה' חסרון זו, דהיינו שהיו יכולים לומר עליו שלכבוד עצמו עשאו, כיון שאמו היתה מבנות יתרו. **ולפ"ז י"ל כוונת הפסוק** – ויקם מתוך העדה, דהיינו אע"פ שהי' לו חסרון זו שאמו היתה בת יתרו, הוא לא חשש לזה, ונהג כאחד מתוך העדה שלא ה' ממשפחת יתרו, והרגם.

וי"ל באופן אחר, עפ"י דברי דו"ז הפנים יפות זצ"ל, שכתב דלמ"ד בזבחים (ק"א) שלא נתכהו פנחס עד שהרגו לזמרי, דאם ה' כהן לא ה' רשאי להרגם ולטמאות את עצמו, כיון שאינו אלא דבר רשות (הבועל ארמית קנאין פוגעין בו) דהא אפילו לגבי עריות ושפיכות דמים איתא בסנהדרין (ע"ד) בתוס' ד"ה – והא אסתר, אם אינו עושה מעשה אינו מחויב למסור נפשו, אלא דק"ל דרשות לאדם למסור נפשו כל היכא דאיכא קידוש השם, לכן מסתבר לומר כיון שאינו אלא דבר רשות, הוא לא דחי טומאת כהן, ומטעם זה משה שהי' כהן גדול (זבחים, ק"א) לא הרגם. **ולפ"ז י"ל כוונת הפסוק** – ויקם מתוך העדה, דהיינו כיון שהי' רק אחד מהעדה ולא ה' כהן, לקח רומח בידו והרגם.

ג) ואמרת אלהים את קרבני לחמי (כ"ח, ב') צ"ע למה נאמר פרשת קרבנות בפרשת פנחס. **וי"ל עפ"י דברי המדרש רבה (כ"א, ג')** נאמר ויכפר על בני ישראל – וכי קרבן הקריב שנאמר בו כפרה, אלא ללמדך שכל השופך דמן של רשעים כאילו הקריב קרבן. **ולפ"ז י"ל** שהטעם שנאמר פרשת קרבנות בפרשת פנחס, הוא לרמז שזה שהרג פנחס את זמרי נחשב כאילו הקריב קרבן.

וי"ל עוד עפ"י הספרי – לכפר על בני ישראל לא נאמר, אלא – ויכפר על בני ישראל, שעד עכשיו לא זז אלא עומד ומכפר עד שיחיו

(כ"ז, י"ח) קח לך וגוי איש אשר רוח בו – פירש רש"י שיוכל להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד – וזה שייך רק אם כל ישראל הוא באחדות, דהיינו שכולם יש להם תכלית אחת, היא עבודת ה', רק שזה נדמה לו שהעבודה צריכה להיות באופן זה, ולזה נדמה שצריכה להיות באופן אחר, הא למה זה דומה לשר המפקד על צבא המלחמה שלכולם יש תכלית אחת לנצח את האויב, והוא פוקד עליהם מה שיעשה כל אחד ואחד, ובזה הוא מאחד אותם, כן מנהיג ישראל צריך להנהיג לכל אחד ואחד לפי סדר עבודתו, וכפי שורש נשמתו, וזהו רק אם תכלית כוונתם אחת, אבל אם אינם לתכלית אחת לא יוכל המנהיג להועיל להם – וכמו שאמר אבי האבני נור זצ"ל הטעם שתמידין באים מכבשים ולא משוורים שהם המובחרים שבקרבנות, וכמ"ש בפי"ט (בשחרית יום ב' של פסח) ועל כל ניחוח עלית תשורת שור, והוא כמ"ש במדרש רבה – מה כבשים אין להם אלא קול אחד, אף ישראל אין להם אלא לב אחד לאביהם שבשמים – וזהו ענין התמידין שמאחדין את כל ישראל לעבודת השי"ת, וזה שאמרו חז"ל (במדבר פי"א) מעולם לא לן אדם בירושלים ובידו עון, כיון שעיי התמידין שמאחדין את ישראל בא כל אחד למקור ישראל, והמקור של ישראל אינו יכול לסבול עוונות, וכן ממילא נפרדים העוונות מהם, וזה שאמר משה רבינו בעדת קרח – אל תפן אל מנחתם – פירש רש"י בשם המדרש יודע אני שיש להם חלק בתמידי צבור אף חלקם לא יקובלו לפניך לרצון – והוא מטעם שהם היפוך כוונת התמידים, שהם היו חפצים לעשות פירוד בישראל, ובזה מובן הטעם שמשא רבינו לא התפלל עליהם, כי כל התפלות הם רק מצד הכלל, וכמו שמתפללין גם על חולה בתוך שאר חולי ישראל, וכן כל התפלות, ומאחר שהם היו כנגד התכליות הכלל לא הי' יכולה להועיל תפלת משה רבינו עליהם.

ויש להוסיף עפ"י הפסוק (כ"ח, ו) עולת תמיד העשוי בהר סיני - פירש רש"י הקיש עולת תמיד לעולת הר סיני אותה שנקרבה לפני מתן תורה, שכתוב בה – וישם באגנות – מלמד שטעונה כלי. צ"ע הנה דין זה שצריך כלי הוא נוהג בכל הזבחים, וכמבואר במשנה בזבחים (כ"ה) נשפך הדם (מצואר הבהמה) על הרצפה ואספו פסול (שם, ל"ב) נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר, וא"ל למה שתיק מלומר דין זה בכל תורת כהנים והמתין לו עד כאן. ועוד צ"ע שהנה ידוע שבכל מקום שנכתב הדין מפורש הוא העיקר, וא"כ משמע שעיקר ענין שטעון כלי הוא עולת הר סיני, ושני לה עולת תמיד, ולמה.

השם משמואל תי' שהטעם שדם זבחים טעון כלי, כיון כשהדם בעדו בבעלי חיים הוא מפורז ומתחלק בכל איברי הגוף, וכשנתקבל בכלי הכלי מצרפן להכלל ולהעשות אחד, והוא כענין (חגיגה, כ') הכלי מצרף מה שבתוכו לקודש, ורק אז נעשה ראוי להכלל במזבח, והוא רמז לכנסת ישראל, וזה רמז על התאחדות ישראל בפרט ובכלל, בפרט – להיות כל איש פיו ולבו דעתו ומחשבתו אחד ממש. וכלל – היינו כל ישראל יחד יהיו כאיש אחד - חברים, והנה עיקר זה הי' בהר סיני - כאיש אחד בלב אחד - כאיש אחד - היינו כל ישראל חברים. בלב אחד - היינו ששני לבבות מתאחדים כאחד (דוגמא לזה בברכות (נ"ד) בכל לבבך - בשני יצריך) וכמ"ש הפייטן (בקדושה דמוסף של ראש השנה) שני לבבות לך כאחד לאחד, ואף שלא נשאר במעלה זו דהא שאר כל החניות היו

בתרעומות ומחלוקת, מ"מ עדיין נשאר רושם בלב ישראל וצריך להוציא אל הפועל, והנה קרבן התמיד הוא מאחד את ישראל, וכמבואר במדרש הטעם שתמידין היו כבשים ולא שוורים שהם מובחרין במינן, שזה בא להורות על התאחדות של ישראל וכמ"ש חז"ל מה כבשים אין להם אלא קול אחד, אף ישראל אין להם אלא קול אחד לאביהם שבשמים, ומהם נמשך הדין לכל המוספין, כי ביו"ט נעשו כל ישראל כאיש אחד חברים, ומהאי טעמא טומאת עם הארץ טהורה ברגל, ומהם לכל הקרבנות, שכל הקרבנות הם כשמים התאחדות והתקרבות – ובדאי בזמן בין המצרים צריך להתחזק האחדות במחנינו, ובזכות זה יבנה בית המקדש במהרה בימינו אכ"י.

ד) ואמרת אלהים את קרבני לחמי וגו' עולת תמיד העשוי בהר סיני (כ"ח, ב) צ"ע סמיכות הפרשיות של קרבן התמיד להקרבן שנקרבה על הר סיני (עיין ברש"י). וי"ל עפ"י דברי זקני הייטב לב צ"ל, הנה מבואר בחז"ל (סוף מגילה) שהקב"ה הבטיח לאברהם שכשיהיו קוראים סדר הקרבנות שמעלה הוא עליו כאילו הקריבו לפניו. ויש לפרש הטעם שהוא בגדר מדה כנגד מדה, שכמו שרצה אברהם אבינו לשחוט את בנו, ונאמר לו - אל תשלח ירך, ונחשב לו הרצון ומחשבתו הטובה כמעשה, שנאמר - יען אשר עשיית את הדבר הזה, לכן זכות זה עומדת לו ולזרעו אחריו שבשעה שקוראים בסדר הקרבנות ומקבלים על עצמם להקריבם כשיבנה בית המקדש במהרה בימינו, הי' מחשבה טובה והקב"ה מצרפה למעשה, ומעלה אני עליהם כאילו הקריבם, וכן אמרו חז"ל (מנחות, ק"י) כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה.

ולפ"ז י"ל הסמיכות של מיתת משה לפרשת הקרבנות, וכמ"ש ויאמר ה' אל משה עלה אל הר העברים הזה וגו' ונאספת אל עמך וגו' צו את בני ישראל ויאמרת אליהם את קרבני לחמי, שאתחלתא דחורבן הי' מיתת משה, וכמ"ש חז"ל אילו משה הי' נכנס לארץ לא הי' נחרב הבית המקדש, וע"כ וידבר ה' וגו' צו את בני ישראל ויאמרת אליהם את קרבני לחמי, ושמה תאמר בזמן שאין בית המקדש קיים מה נעשה, ע"ז נאמר - ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה', כלומר שתאמרו בפה פרשת התמיד - שנים ליום עולה תמיד (בזה עצמו) את הכבש אחד תעשיה (נחשב עשייה ממש) בבוקר - עולת תמיד העשוי בהר סיני, כלומר מה שנחשב ע"י הקבלה בלב כאילו הי' הקרבת עולת תמיד במעשה ענין זה הוא העשוי בהר סיני לריח ניחוח, כלומר מה שאמרו בהר סיני כל אשר דיבר ה' נעשה (ע"י) ונשמע הי' לריח ניחוח אשה לה', שמחשב הנשמע והקבלה למעשה, והוא שעמדה לאבותינו ולנו כי האמירה והקבלה כמעשה, ונשלמה פרים שפתינו, וכיון שבזמן שביית המקדש הקריבו במעשה, עתה שבעוונותינו הרבים חרב בית המקדש בחר ה' באמירת הפרשה.

ולפ"ז י"ל שטעם זה קורין פרשת פנחס תמיד בזמן של בין המצרים, לרמוז שאפילו בזמן החורבן יש לנו המעלה של הקרבנות, והוא ע"י כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה - וכדאי להזכיר את דברי החפץ חיים זצ"ל (תורה אור) כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, ומדאמר כל העושי, ולא אמר כל הקור"א, משמע דרך התעסקות דהיינו לימוד והבנה נחשב כאילו הקריב קרבן.

גליון זו מוקדשת לזכר נשמת האשה חשובה מרת גיטל מאשא בת ר' מנחם מנדל גוטמאן ז"ל, נלב"ע ט"ו תמוז תשס"א, השאיר אחריה דורות ישרים ומבורכים, ויהי זכרה ברוך.

לזכר נשמת אבי מורי הרה"צ ר' יעקב יצחק בן הרה"צ ר' משה מנחם שפיגעל זצ"ל, רב דבית הכנסת המפורסם "שערי שמים" הנקרא "רומנישער שוהל" באיסט סייד נוא יארק, נלב"ע ח"י תמוז תשס"א. נתגדל אצל אביו הרה"צ ר' משה מנחם זצ"ל האדמו"ר מאסטראו - קאלושין, ואצל זקנו הרה"צ ר' נפתלי ארי' שפיגעל זצ"ל, שהי' חתנו של הרה"צ ר' יעקב יצחק אונגער זצ"ל האדמו"ר מקאלושין, שהי' נכד קדושי עליון החוזה מלובלין, והרה"צ ר' מרדכי דוד מדאמבראו זצ"ל. הי' תלמיד מובהק של מרן הגאון ר' אהרן קטלר זצ"ל ראש ישיבת לייקוואד, ומרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל ראש ישיבת תפארת ירושלים.

פעם אחת אבי זצ"ל היה בבית חולים וראה שם בן ישיבה (שלא הכירו) שהבן שלו היה חולה רח"ל, אבי נכנס לחדרו לבקרו, וכל שבוע ושבוע אח"כ חזר לבית חולים לבקרו, אביו של החולה לא הבין למה הוא בא בכל פעם לבקרו, אבי זצ"ל אמר לו שהוא "הטשאפלין של בית החולים" וזה תפקידו לבקר כל החולים, ורק אחר כמה שבועות כשבא "הטשאפלין האמיתי" לבקר את החולה, אז הבינו שאבי זצ"ל לא היה "הטשאפלין" רק אדם גדול שאמר על עצמו שהוא "הטשאפלין".

אני בטוח שאפילו עכשיו כ"ג שנים אחר הסתלקותו, הוא ממשיך לעשות חסדים בשביל אחרים, וכמו שאמר לי הגאון ר' מיכל פיינשטיין זצ"ל בשעת השבעה, דכמו שאבין עשה חסדים בשביל אחרים בחייו ודאי הוא ממשיך לעשות חסדים בשבילם אחר מיתתו וכמו שאמרו חז"ל גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם. יהי זכרו ברוך!